

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานที่มีผลต่อความเป็นพลโลกของนักเรียนระดับประถมศึกษา

Effects of Phenomenon based Learning Activities on Global Citizenship of Elementary Students

^{1*} นภัตสร จันทเลิศ Napatson Chantalerd

^{2**} ภาวิณี โสธายะเพชร Pavinee Sothayapetch

^{1,2} คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

^{1,2} Faculty of Education, Chulalongkorn University

* First author, e-mail: noon.goodafternoon@gmail.com

** Corresponding author, e-mail: pavineenui@gmail.com

Received August 5, 2026; Revised August 23, 2026; Accepted: September 30, 2026

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความเป็นพลโลกของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้พลโลกศึกษาตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน และ 2) เปรียบเทียบความเป็นพลโลกของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 3 ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 60 คน ซึ่งได้มาจากการคัดเลือกแบบเจาะจง โดยเป็นนักเรียนที่มีความสามารถละกัน จากโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จันทบุรี เขต 2 แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้พลโลกศึกษาตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน 2) แผนการจัดการเรียนรู้พลโลกศึกษาแบบปกติ 3) แบบวัดความเป็นพลโลกและ 4) แบบสังเกตพฤติกรรม เครื่องมือได้รับการตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหาและความเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อหา ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน Dependent samples t-test และ Independent samples t-test ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบวัดความเป็นพลโลกหลังได้รับการจัดการเรียนรู้พลโลก

ศึกษาตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน ($\bar{X} = 30.77$) สูงวกาก่อนเรียน ($\bar{X} = 23.07$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ผลการวิเคราะห์และเปรียบเทียบคะแนนแบบวัดความเป็นพลโลกของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ดำเนินการจัดการเรียนรู้พลโลกศึกษาตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน กับกลุ่มควบคุมที่ดำเนินการจัดการเรียนรู้แบบปกติ พบว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบวัดความเป็นพลโลกหลังได้รับการจัดการเรียนรู้พลโลกศึกษาตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน ($\bar{X} = 30.77$) สูงวกากลุ่มควบคุมดำเนินการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ($\bar{X} = 29.73$) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p = .127$) นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์รูปแบบการจัดการเรียนรู้พลโลกศึกษาตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานที่ส่งเสริมความเป็นพลโลกของนักเรียนระดับประถมศึกษาซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน

คำสำคัญ: การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน; ความเป็นพลโลก; นักเรียนประถมศึกษา

Abstract

This research article aimed to 1) compare the global citizenship of Grade 3 students before and after receiving global citizenship education based on the phenomenon-based learning approach, and 2) compare the global citizenship of students in the experimental and control groups. The research design is experimental. The sample comprised 60 Grade 3 students with mixed abilities, enrolled in the first semester of the 2025 academic year at a school under the Chanthaburi Primary Educational Service Area Office 2. The participants were selected through purposive sampling and equally assigned to an experimental group and a control group, with 30 students in each group. The research instruments included 1) lesson plans based on the phenomenon-based learning approach, 2) conventional global citizenship education lesson plans, 3) a global citizenship assessment, and 4) a behavioral observation form. The instruments were evaluated for content validity and appropriateness by three experts using the Index of Item-Objective Congruence (IOC). Data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, dependent-samples t-test, and independent-samples t-test. The findings revealed that: 1) the experimental group demonstrated a significantly higher mean score on the global citizenship assessment after participating in global citizenship education based on the phenomenon-based learning approach ($\bar{X} = 30.77$) than before the intervention ($\bar{X} = 23.07$), at the .05 level of statistical significance; and 2)

the comparison of global citizenship assessment scores between the experimental group, which received global citizenship education based on the phenomenon-based learning approach, and the control group, which received conventional instruction, indicated that the experimental group obtained a higher mean score ($\bar{X} = 30.77$) than the control group ($\bar{X} = 29.73$). However, the difference was not statistically significant at the .05 level ($p = .127$). Furthermore, the researcher synthesized a phenomenon-based learning model for global citizenship education to promote global citizenship among elementary school students, consisting of five steps.

Keywords: Phenomenon Based Learning; Global Citizenship Education (GCED); Elementary Students

บทนำ

สังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงในทุกมิติ ทั้งมิติของสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นใหม่ๆ ตามยุคสมัย การศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นยุคสมัยปัจจุบันจึงกำลังอยู่ในช่วงเวลาแห่งการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสภาพแวดล้อมที่ประเทศต่างๆ มีความเชื่อมโยงกันมากขึ้นเรื่อยๆ ในทุกมิติ และระบบการศึกษาจำเป็นต้องปรับตัวอย่างต่อเนื่อง เพื่อตอบสนองความต้องการของเยาวชน สังคมในประเทศ สังคมโลก และตลาดแรงงานทั้งในปัจจุบันและอนาคต (Delaney, 2019) ในศตวรรษที่ 21 นี้ การศึกษาไม่ได้เป็นเพียงการเติมเต็มความต้องการพื้นฐานของหลักสูตรอีกต่อไป การศึกษากำลังพัฒนาไปสู่การเป็นสื่อกลางที่จะช่วยให้ผู้เรียนมีทักษะและคุณค่าที่ครอบคลุมและจำเป็นสำหรับบริบททั่วโลก และเป็นการเตรียมนักเรียนให้พร้อมสำหรับโลกที่ซับซ้อนและพึ่งพาซึ่งกันและกัน (Atkins, 2017) การสร้างความเป็นพลโลกเป็นหนึ่งในเป้าหมายหลักสามประการของประเด็นการศึกษามาก่อน ซึ่งความเป็นพลโลกเป็นประเด็นที่ใหม่และได้รับความสนใจเป็นอันมาก อีกทั้งยังมีองค์ความรู้และตัวอย่างการดำเนินที่เป็นรูปธรรมในการปฏิบัติค่อนข้างน้อย (สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561) การสร้างความเป็นพลโลกจึงเป็นประเด็นที่ควรนำมาเชื่อมโยงกับการจัดการศึกษาให้กับนักเรียนในยุคปัจจุบันมากขึ้น

ความเชื่อมโยงและการพึ่งพาซึ่งกันและกันที่เพิ่มขึ้นของโลกปัจจุบัน และความหลากหลายส่งผลให้มีการศึกษาความเป็นพลโลก (Global Citizenship) ซึ่งพลโลกเป็นแนวคิดของการที่บุคคลมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนที่กว้างขวางขึ้นและเป็นมนุษยชาติร่วมกัน ที่เน้นการพึ่งพาอาศัยกันทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมระดับท้องถิ่น ประเทศ และประชาคมโลก เป็นคำที่ใช้อธิบายการดำเนินการทางสังคม สิ่งแวดล้อม และเศรษฐกิจที่ดำเนินการโดยบุคคลและชุมชนที่ตระหนักว่าทุกคนเป็นพลเมืองของโลก การมีมนุษยธรรมร่วมกันและมีคุณค่าเท่าเทียมกัน ซึ่งรวมไปถึง

การเปิดใจให้มีส่วนร่วมเชิงบวกกับอัตลักษณ์และวัฒนธรรมอื่นๆ อีกทั้งยังเกี่ยวกับวิธีการที่เราใช้และแบ่งปันทรัพยากรของโลกอย่างยุติธรรม และส่งเสริมสิทธิมนุษยชนของทุกคน (UNESCO, 2023; Oxfam, 2019) เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความเป็นพลโลกจึงมีแนวคิดพลโลกศึกษา (Global Citizenship Education: GCED) ซึ่งเป็นการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองโลกและเป็นเรื่องที่สำคัญและจำเป็นที่จะช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนได้เป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะของการเป็นพลเมืองโลกที่ดีและดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพและความสุข

Oxfam (2015) องค์กรที่ทำงานด้านพลเมืองโลก ได้เสนอว่า การศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองโลกเป็นเรื่องที่สามารถเรียนรู้ได้ในทุกวิชา โดยองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาความเป็นพลเมืองโลกที่ประกอบด้วย 1) ด้านความรู้และความเข้าใจ 2) ทักษะ และ 3) ค่านิยมและทัศนคติ ควรเริ่มขึ้นในช่วงวัยเล็ก ๆ และควรพัฒนาอย่างต่อเนื่องตลอดการศึกษาของผู้เรียนและ UNESCO (2015) องค์กรที่ได้ส่งเสริมพลโลกศึกษา ได้นำเสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับพลโลกศึกษา โดยนำเสนอมิติการเรียนรู้ไว้ 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความรู้ เกี่ยวข้องกับความรู้และทักษะการคิดที่จำเป็น 2) ด้านอารมณ์และสังคม เกี่ยวข้องกับคุณค่า เจตคติ และทักษะทางสังคม และ 3) ด้านพฤติกรรม เกี่ยวข้องกับการสร้าง แสดงออก และฝึกการนำไปใช้และมีส่วนร่วม ผู้วิจัยจึงสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบของพลโลกศึกษาได้ คือ 1) ด้านความรู้และความเข้าใจ 2) ด้านทักษะการคิดและทักษะทางสังคม 3) ด้านค่านิยมและทัศนคติ และ 4) ด้านพฤติกรรมที่แสดงออก

การกิจกรรมพลโลกศึกษาให้กับผู้เรียนควรจัดในทุกระดับชั้นโดยคำนึงถึงความเหมาะสมของเนื้อหาและประสบการณ์ที่สอดคล้องกับพัฒนาการของผู้เรียนในแต่ละระดับชั้นด้วย Tarozzi & Inguaggiato (2018) อภิปรายว่าการบูรณาการพลโลกศึกษาจำเป็นต้องมีความมุ่งมั่นที่สำคัญและก้าวหน้าต่อสิทธิมนุษยชน สันติภาพ ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม ความยุติธรรมทางสังคม ความเท่าเทียมกันทางเศรษฐกิจ และทัศนคติเชิงบวกต่อความหลากหลาย พลโลกศึกษาจะต้องนำเสนอมุมมองการศึกษาแบบใหม่เพื่อทำความเข้าใจปัญหาที่มีอยู่ของพหุวัฒนธรรมและการขาดสมดุลของความเป็นพลเมืองระดับชาติในสังคมที่มีความหลากหลาย โดยคำนึงถึงความเท่าเทียมกัน สิทธิมนุษยชน และความยุติธรรมทางสังคม (Tarozzi & Torres, 2016) การใช้ปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นทั้งที่มีผลกระทบในระดับท้องถิ่น ประเทศ และระดับโลกมาเป็นฐานในการจัดการเรียนรู้ จึงเป็นแนวคิดที่มีความน่าสนใจในการนำมาใช้เป็นแนวทางในการจัดจัดการเรียนการสอนพลโลกศึกษาให้กับผู้เรียน

การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน (Phenomenon-Based Learning หรือ PhenoBL) เป็นแนวคิดของประเทศฟินแลนด์หลังปฏิรูปการศึกษา ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2016 - 2017 การนำปรากฏการณ์ในโลกแห่งความเป็นจริงมาเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการเรียนรู้ นำไปสู่การสำรวจด้วยมุมมองที่หลากหลายในการบูรณาการสหวิทยาการของปรากฏการณ์ที่ศึกษา โดยใช้เทคนิควิธีการและเครื่องมือต่าง ๆ เพื่อสร้างความรู้และพัฒนาทักษะของผู้เรียนจากการศึกษาบูรณาการระหว่าง

วิชาภายใต้บริบทที่เชื่อมโยงกันเพื่อให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับชีวิตจริง (อรพรรณ บุตรกัตถัญญ, 2561) โดยประกอบด้วยมิติที่เกี่ยวข้องกัน 5 ประการที่แสดงลักษณะสำคัญของการเรียนรู้แนวคิดนี้ได้แก่ 1) ความเป็นองค์รวม 2) สภาพจริงการใช้วิธีการ เครื่องมือ และวัสดุที่จำเป็นในสถานการณ์ของโลกแห่งความเป็นจริง 3) บริบท 4) การเรียนรู้แบบสืบเสาะโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน และ 5) กระบวนการเรียนรู้ รูปแบบของการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน (Daehler & Folsom, 2016 อ้างถึงใน ตะวัน ไชยวรรณ และกุลธิดา นุกุลธรรม, 2564) ได้เสนอแนะขั้นตอนไว้ 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 เลือกปรากฏการณ์ที่น่าสนใจ ขั้นที่ 2 วิเคราะห์คุณค่าของบทเรียนที่มีอยู่ ขั้นที่ 3 วางลำดับกิจกรรม และขั้นที่ 4 วางแผนการตรวจสอบความเข้าใจของผู้เรียน การบูรณาการพลโลกศึกษาในหลักสูตรจึงมีความเหมาะสมและมีความน่าสนใจที่จะสามารถทำได้ผ่านการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพราะนักเรียนจะได้เชื่อมโยงความรู้กับปรากฏการณ์ในโลกแห่งความเป็นจริง การพัฒนาความเป็นพลโลกโดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานควรเริ่มตั้งแต่ในผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งเป็นระดับชั้นที่ผู้เรียนมีความรู้และทักษะพื้นฐานที่จะใช้ค้นคว้าหาข้อมูลสามารถใช้เหตุผลในการตัดสินใจในปัญหาต่างๆ สามารถสร้างภาพในใจ คิดแบบเปรียบเทียบ สร้างกฎเกณฑ์เพื่อแบ่งหมวดหมู่ เรียงลำดับ และคิดย้อนกลับไปได้ (สุรงค์ ไคว์ตระกูล, 2559) และเป็นอีกช่วงวัยหนึ่งที่จะต้องเปลี่ยนผ่านไปยังวัยที่เห็นถึงความสำคัญของสังคม การอยู่ร่วมกัน เพื่อนเข้ามามีบทบาทมากขึ้น ดังนั้นนอกจากจะส่งเสริมด้านสติปัญญาแล้วยังต้องเน้นหล่อหลอมเรื่องการเข้าสังคมให้พร้อมก่อนที่จะไปเป็นวัยรุ่นด้วย (ปรารธนา หาญเมธี, 2564)

จากแนวคิดพลโลกศึกษาที่มีความสำคัญเกี่ยวกับการดำรงชีวิตของมนุษย์ทั้งในปัจจุบันและในอนาคต รวมถึงการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานที่มีแนวคิดการนำปรากฏการณ์ในโลกแห่งความเป็นจริงมาเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการเรียนรู้ นำไปสู่การสำรวจด้วยมุมมองที่หลากหลาย ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานที่มีผลต่อความเป็นพลโลกของนักเรียนระดับประถมศึกษา โดยการนำประเด็นที่เกี่ยวข้องกับพลโลกศึกษามาจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานที่เหมาะสมตามวัยของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนนำความรู้ความเข้าใจ ทักษะ ค่านิยมและทัศนคติที่ได้ไปใช้เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้นและการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมไทยและสังคมโลกต่อไปได้อย่างมีคุณภาพและมีความสุข

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเปรียบเทียบความเป็นพลโลกของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้พลโลกศึกษาตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน
2. เพื่อเปรียบเทียบความเป็นพลโลกของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 3 ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ซึ่งศึกษากลุ่มตัวอย่างมี 2 กลุ่ม วัดก่อนและหลังการทดลองทั้งสองกลุ่ม โดยขั้นตอนการดำเนินการวิจัยมีรายละเอียดดังนี้

1. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้พัฒนาเนื้อหาที่ใช้สำหรับการจัดการเรียนรู้พลโลกศึกษา โดยการวิเคราะห์จากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับพลโลกศึกษาของ Oxfam (2015) และ UNESCO (2015) แล้วเลือกประเด็นที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน และนำไปจัดทำแผนจัดการเรียนรู้พลโลกศึกษาตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความเป็นพลโลกของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 3 สำหรับใช้ในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยมีเนื้อหาที่ได้จากการสังเคราะห์ตามองค์ประกอบด้านความรู้และความเข้าใจ ดังนี้ 1) เธอก็คนฉันก็คน บนโลกใบใหญ่ (สิทธิมนุษยชน) 2) เรารักโลก โลกรักเรา (ปัญหาสิ่งแวดล้อม) 3) แตกต่างเหมือนกัน ฉันกับเธอ (อัตลักษณ์และความหลากหลาย) 4) สังคมน่าอยู่ หนูหนูน่ารัก (กฎเกณฑ์ในโรงเรียนและสังคม) 5) รักกันไว้เถิด เราเกิดโลกเดียวกัน (ความขัดแย้ง)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 60 คน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง เป็นนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้พลโลกศึกษาตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน และกลุ่มควบคุม เป็นนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ โดยนักเรียนมีลักษณะความสามารถ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้พลโลกศึกษาตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความเป็นพลโลกของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 10 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง 30 นาที และ 2) แผนการจัดการเรียนรู้พลโลกศึกษาแบบปกติ เพื่อส่งเสริมความเป็นพลโลกของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 10 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง 30 นาที แต่ละแผนตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน พบว่า ผลการประเมินคุณภาพโดยรวมอยู่ในระดับเหมาะสม มีค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้ทรงคุณวุฒิเฉลี่ย 1.00

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) แบบวัดความเป็นพลโลก โดยแบบวัดแบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ด้านความรู้ความเข้าใจ เป็นแบบเลือกตอบ 3 ตัวเลือก ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว จำนวนคำถาม 10 ข้อ ตอนที่ 2 ด้านทักษะการคิดและทักษะทางสังคม เป็นแบบอัตนัย ให้ครูอ่านสถานการณ์ให้นักเรียนฟัง แล้วให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น

คิดเห็นอย่างมีเหตุมีผลและเหมาะสม จำนวน 2 ข้อ ตอนที่ 3 ด้านค่านิยมและทัศนคติ เป็นแบบวัดเจตคติ ให้นักเรียนอ่านข้อความในแต่ละข้อแล้วพิจารณาเพื่อตอบคำถาม โดยทำเครื่องหมาย / ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็น จำนวน 15 ข้อ ตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดความเป็นพลโลกโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน พบว่า ผลการประเมินคุณภาพโดยรวมอยู่ในระดับเหมาะสม มีค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้ทรงคุณวุฒิเฉลี่ย 0.93 และ 2) แบบสังเกตพฤติกรรม เป็นแบบบันทึกข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมในชั้นตอนที่ 5 มีลักษณะเป็นแบบบันทึกปลายเปิด โดยบันทึกพฤติกรรมการแสดงออกของผู้เรียนที่สอดคล้องกับประเด็นการเรียนรู้ในแผนการจัดการเรียนรู้นั้น ตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดความเป็นพลโลกโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน พบว่า ผลการประเมินคุณภาพโดยรวมอยู่ในระดับเหมาะสม มีค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้ทรงคุณวุฒิเฉลี่ย 1.00

4. การดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการทดลองและเก็บข้อมูล ดังนี้ 1) ผู้วิจัยกำหนดประชากรที่จะศึกษาและดำเนินการเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 2) ผู้วิจัยจัดทำหนังสือขอความร่วมมือในการดำเนินการวิจัยจากคณะครูศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเพื่อส่งไปยังโรงเรียน 3) นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทำแบบวัดความเป็นพลโลกก่อนเรียน โดยทำการวัดความสามารถเป็นรายบุคคล 4) ผู้วิจัยดำเนินการจัดการเรียนรู้พลโลกศึกษาตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานให้กับนักเรียนกลุ่มทดลองและจัดการเรียนรู้แบบปกติให้กับนักเรียนกลุ่มควบคุม พร้อมสังเกตและบันทึกพฤติกรรมของผู้เรียน 5) นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทำแบบวัดความเป็นพลโลกหลังเรียน โดยทำการวัดความสามารถเป็นรายบุคคล 6) ผู้วิจัยตรวจให้คะแนนแบบวัดความเป็นพลโลกแล้วนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ และนำข้อมูลจากแบบสังเกตพฤติกรรมไปวิเคราะห์เชิงคุณภาพ 7) ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย และอภิปรายผลการวิจัย

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ เพื่อทดสอบสมมติฐาน และสรุปผลการทดลอง ดังนี้ 1) เปรียบเทียบคะแนนแบบวัดความเป็นพลโลกก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ดำเนินการจัดการเรียนรู้พลโลกศึกษาตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน โดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้สถิติ t-test แบบกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent Sample) 2) เปรียบเทียบคะแนนแบบวัดความเป็นพลโลกของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ดำเนินการจัดการเรียนรู้พลโลกศึกษาตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน กับกลุ่มควบคุมที่ดำเนินการจัดการเรียนรู้แบบปกติ โดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนหลังเรียนของการจัดการเรียนรู้ทั้ง 2 วิธี โดยใช้สถิติ t-test แบบกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มเป็นอิสระต่อกัน (Independent Sample) 3) วิเคราะห์

แบบสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนในระหว่างจัดการเรียนรู้ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานที่มีผลต่อความเป็นพลโลกของนักเรียนระดับประถมศึกษา สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อเปรียบเทียบความเป็นพลโลกของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้พลโลกศึกษาตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน พบว่า ผลการวิเคราะห์และเปรียบเทียบคะแนนแบบวัดความเป็นพลโลก ซึ่งคะแนนเต็ม 35 คะแนน ของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้พลโลกศึกษาตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน พบว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบวัดความเป็นพลโลกหลังได้รับการจัดการเรียนรู้พลโลกศึกษาตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน ($\bar{X} = 30.77$) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X} = 23.07$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p < .001$) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์และเปรียบเทียบคะแนนแบบวัดความเป็นพลโลกของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้พลโลกศึกษาตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน

ช่วงเวลา	n	Min	Max	$\bar{X}$	S.D.	t	p
ก่อนเรียน	30	16	32	23.07	3.002	15.233	<.001
หลังเรียน	30	25	35	30.77	4.107.		

* $p < .05$

2. วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบความเป็นพลโลกของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 3 ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่า ผลการวิเคราะห์และเปรียบเทียบคะแนนแบบวัดความเป็นพลโลกของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ดำเนินการจัดการเรียนรู้พลโลกศึกษาตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานกับกลุ่มควบคุมที่ดำเนินการจัดการเรียนรู้แบบปกติ พบว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบวัดความเป็นพลโลกหลังได้รับการจัดการเรียนรู้พลโลกศึกษาตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน ($\bar{X} = 30.77$) สูงกว่ากลุ่มควบคุมดำเนินการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ($\bar{X} = 29.73$) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p = .127$) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์และเปรียบเทียบคะแนนแบบวัดความเป็นพลโลกของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ดำเนินการจัดการเรียนรู้พลโลกศึกษาตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน กับกลุ่มควบคุมที่ดำเนินการจัดการเรียนรู้แบบปกติ

กลุ่มตัวอย่าง	$\bar{X}$	S.D.	t	p
กลุ่มทดลอง	30.77	3.002	1.151	.127

กลุ่มควบคุม	29.73	3.895
-------------	-------	-------

*p < .05

ผลการวิเคราะห์แบบสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) จากการวิเคราะห์แบบสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนตามองค์ประกอบทั้ง 5 ด้าน ของนักเรียนทั้งสองกลุ่มทั้งก่อนทำกิจกรรมระหว่างทำกิจกรรม และหลังทำกิจกรรม พบว่านักเรียนทั้งสองกลุ่มมีพฤติกรรมด้านความเป็นพลโลก ในทิศทางที่ดีขึ้นและใกล้เคียงกัน โดยก่อนการจัดกิจกรรม นักเรียนส่วนใหญ่ยังแสดงพฤติกรรมดังกล่าวในระดับพื้นฐาน เช่น นักเรียนเล่นกับเพื่อนต่างเชื้อชาติ ต่างศาสนาได้ ต่อแถวรับอาหารหรือสิ่งของ ช่วยกันทำเวรรักษาความสะอาด ทั้งขยะลงถัง แต่งกายถูระเบียบ และนักเรียนส่วนใหญ่รับฟังความคิดเห็นของเพื่อนในกลุ่ม โดยเฉพาะเพื่อนที่เก่ง ในระหว่างการจัดกิจกรรม นักเรียนทั้งสองกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมเริ่มมีพฤติกรรมที่สะท้อนความเป็นพลโลกมากขึ้น โดยสามารถทำงานร่วมกัน ช่วยกันศึกษาข้อมูล แบ่งหน้าที่ รับฟังความคิดเห็น มีส่วนร่วมในการอภิปราย ออกมาแสดงและนำเสนอได้อย่างดี ให้ความร่วมมือกับเพื่อนกลุ่มอื่นๆ ในการทำกิจกรรมต่างๆ และตอบคำถามครูได้ถูกต้องตามจุดประสงค์การเรียนรู้ และหลังการจัดกิจกรรมนักเรียนทั้งสองกลุ่มยังคงมีการแสดงพฤติกรรมที่แสดงถึงความเป็นพลโลกได้ด้วยตนเองทั้งการรู้จักชื่นชมและให้กำลังใจเพื่อน รู้จักกล่าวขอบคุณ การใช้วาจาอย่างสุภาพ การเล่นกับเพื่อนทุกคนโดยไม่แบ่งแยก และปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน

อภิปรายผลการวิจัย

งานวิจัยเรื่องผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานที่มีผลต่อความเป็นพลโลกของนักเรียนระดับประถมศึกษา สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้พลโลกศึกษาตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานมีค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบวัดความเป็นพลโลกหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สามารถอภิปรายได้ดังนี้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่าการจัดการเรียนรู้พลโลกศึกษาตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานสามารถส่งเสริมความเป็นพลโลกของนักเรียนให้สูงขึ้น ทั้งนี้อาจเพราะในการจัดการจัดการเรียนรู้พลโลกศึกษาตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามขั้นตอนที่สังเคราะห์ขึ้นให้สอดคล้องกับองค์ประกอบของพลโลกศึกษาอย่างครบถ้วน โดยนำปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงมาเป็นฐานในการเรียนรู้ และเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเลือกประเด็นหรือเนื้อหาที่สนใจ ร่วมกันสืบค้น รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูล ส่งผลให้นักเรียนเกิดความเข้าใจต่อประเด็นต่างๆ และสามารถบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ

แนวคิดของ Silander ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้พลโลกศึกษาตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนได้สำรวจปรากฏการณ์ตามสภาพจริงแบบองค์รวม ซึ่งเป็นการทำความเข้าใจ ประเด็นในชีวิตจริงว่าไม่ได้เกี่ยวข้องกับเนื้อหาเฉพาะวิชาใดวิชาหนึ่งเท่านั้น ทำให้ผู้เรียนมี ประสบการณ์ที่กว้างขวาง ช่วยกระตุ้นการเรียนรู้ และสร้างการเรียนรู้ที่มีความหมาย (Silander, 2015b; พงศธร มหาวิจิตร, 2562) และสอดคล้องกับแนวคิดของ Symeonidis & Schwarz ที่กล่าวว่า เป็นการสร้างองค์ความรู้ในตนเอง ความสุขในการเรียนรู้ของผู้เรียนผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้พัฒนาการคิดได้แสดงออกทางอารมณ์ความรู้สึก ได้รับประสบการณ์ในการเรียนรู้ ตลอดจน สามารถสร้างสรรค์ชิ้นงาน เพื่อพัฒนาทักษะหลัก (Core Skill) และทักษะอารมณ์ทางสังคม (Soft Skill) ในการเรียนรู้และการทำงานอย่างมีคุณภาพเพื่อสร้างแรงบันดาลใจในการเรียนรู้เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Symeonidis & Schwarz, 2016 อ้างถึงใน อรพรรณ บุตรกตัญญู, 2561) ดังนั้น การจัดการเรียนรู้พลโลกศึกษาตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานจึงมีความเหมาะสม เนื่องจากเป็น แนวทางที่เชื่อมโยงการเรียนรู้กับเหตุการณ์และประเด็นสำคัญที่เกิดขึ้นจริง ซึ่งส่งผลกระทบต่อมนุษย์ ทั้งในระดับท้องถิ่น ประเทศ และโลก อีกทั้งเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ วิเคราะห์ และทำความเข้าใจจากหลายมิติ อันเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาความเป็นพลโลกของนักเรียน

1.2 การจัดการเรียนรู้พลโลกศึกษาตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานสามารถส่งเสริมความเป็นพลโลกของนักเรียนให้สูงขึ้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็น ฐานให้ความสำคัญกับบริบทของโลกแห่งความเป็นจริง โดยเริ่มต้นจากการกำหนดคำถามหรือปัญหาที่ เกี่ยวข้องกับสถานการณ์จริงในปัจจุบัน เช่น สิทธิเด็ก ภาวะโลกร้อน ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้จาก ประเด็นที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับตนเองและสังคมโดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของมานริกา จันทาโก ที่กล่าวว่า ปรากฏการณ์ที่นำมาศึกษานั้น ต้องมีการพิจารณาความเกี่ยวข้องกับบริบท แวดล้อม มุมมองและแง่มุมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างหลากหลายในเชิงสหวิทยาการ เช่น คุณภาพชีวิต ของมนุษย์ คณิตศาสตร์ ภูมิศาสตร์ อุตุนิยมวิทยา การเมืองและนโยบาย หรือแม้แต่จิตวิทยาสังคม เช่น การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้บริโภค การแก้ปัญหาหรือการสืบเสาะในปรากฏการณ์ต้องใช้ ความสามารถที่แตกต่างกันตามระดับของความซับซ้อน ซึ่งจะก่อให้เกิดผลการเรียนรู้ที่ต่างกันไป เป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับสังคม (มานริกา จันทาโก, 2565) และเรวณี ชัยเชาวรัตน์ ยังได้กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเป็นการเรียนรู้ผ่านการสืบเสาะหาความรู้ กระบวนการ เรียนรู้นี้ทำให้ผู้เรียนได้ตั้งคำถามของตนเองและสร้างความรู้ร่วมกัน ซึ่งจะช่วยให้ปรากฏการณ์ที่ อาจคลุมเครือ ไม่ชัดเจน มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจแบบองค์รวม (เรวณี ชัยเชาวรัตน์, 2563) ดังนั้นเมื่อนำแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานมาใช้ในการจัดการเรียนรู้พลโลก ศึกษา จึงเอื้อให้นักเรียนเกิดความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นพลโลกมากขึ้น เนื่องจากนักเรียนมีส่วนร่วม ตั้งแต่การเลือกปรากฏการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิต ได้ตั้งคำถาม สืบค้นข้อมูล วิเคราะห์ปัญหา

และพิจารณาจากมุมมองที่หลากหลาย กระบวนการนี้ช่วยให้นักเรียนมองเห็นความเชื่อมโยงระหว่างตนเองกับผู้อื่น นำไปสู่การพัฒนาความรู้ ทักษะ และเจตคติที่เป็นองค์ประกอบของความเป็นพลโลก

2. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้พลโลกศึกษาตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานมีค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบวัดความเป็นพลโลกสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งนี้อาจมาจากสาเหตุต่างๆ ดังต่อไปนี้

2.1 การจัดการเรียนรู้พลโลกศึกษาตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานและการจัดการเรียนรู้แบบปกติมีการกำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาความเป็นพลโลกของนักเรียนอย่างชัดเจน จากนั้นผู้วิจัยได้สังเคราะห์ขอบเขตเนื้อหาและประเด็นการเรียนรู้จากองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาความเป็นพลเมืองโลกของ Oxfam (2015) โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับวัยและบริบทของผู้เรียน แล้วนำไปพัฒนาเป็นแผนการจัดการเรียนรู้และดำเนินการประเมินผลอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้การจัดการเรียนรู้ของทั้งสองกลุ่มมีเนื้อหาและจุดประสงค์ที่ครอบคลุมองค์ประกอบของความเป็นพลโลก ได้แก่ ด้านความรู้และความเข้าใจ ด้านทักษะการคิดและทักษะทางสังคม ด้านค่านิยมและทัศนคติ และด้านพฤติกรรมที่แสดงออก ผลดังกล่าวสอดคล้องกับหลักการพัฒนาหลักสูตรของ Tyler ที่เสนอว่า การพัฒนาหลักสูตรอย่างเป็นระบบควรเริ่มจากการกำหนดจุดมุ่งหมาย ซึ่งจะนำไปสู่การเลือกและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ตลอดจนการประเมินผลการเรียนรู้ (Tyler, 1949 อ้างถึงใน มารุต พัฒนาผล, 2567) ดังนั้น การที่ผู้วิจัยพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของทั้งสองกลุ่มอย่างเป็นระบบ มีจุดมุ่งหมายเนื้อหา ประสบการณ์การเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาความเป็นพลโลกและการประเมินผลอย่างครอบคลุมจึงอาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่สามารถพัฒนาความเป็นพลโลกของนักเรียนได้ในระดับที่ใกล้เคียงกัน

2.2 นักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติได้เรียนรู้ผ่านเหตุการณ์ที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริงที่ผู้สอนเป็นคนเลือกมาให้เพื่อให้ตรงกับประเด็นของพลโลกศึกษาที่ต้องการให้นักเรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้โดยตรง ซึ่งประเด็นของพลโลกศึกษาส่วนใหญ่จะเชื่อมโยงกับการดำรงชีวิตประจำวันและสัมพันธ์กับผู้คนในทุกระดับ อีกทั้งนักเรียนยังมีโอกาสได้ทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่มด้วย จึงอาจส่งผลให้นักเรียนมีความเป็นพลโลกสูงขึ้นได้สอดคล้องกับแนวคิดของอรรถพล ประภาสโนบล กล่าวว่าการที่เราจะสอนให้นักเรียนเป็นพลเมืองโลกได้นั้นบทบาทของครูผู้สอนควรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้เหตุผล การแสดงความเห็นเพื่อแลกเปลี่ยนกับผู้อื่นที่ในบรรยากาศที่เป็นประชาธิปไตย และสนับสนุนให้พวกเขาได้พัฒนาทักษะทางดิจิทัล และการรู้เท่าทันสื่อ ที่สำคัญต้องนำเอาประเด็นที่เกิดขึ้นจริงในโลกหรือในชีวิตของนักเรียนมาออกแบบบทเรียนด้วย (อรรถพล ประภาสโนบล, 2564) และยังสอดคล้อง สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา ที่กล่าวถึงหลักการการจัดการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองโลกของประเทศอังกฤษว่า การเรียนรู้พลโลกที่ดีนั้นควรจะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์จริงในชีวิต การจัดการเรียนการสอนจึงควร

จัดแบบมีการตั้งคำถาม การถกเถียง และการเชื่อมโยงได้กรุ่นใหม่กับประเด็นปัญหาต่างๆ ของโลก และเปิดโอกาสให้ร่วมกันแก้ไข (สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561) ดังนั้น แม้การจัดการเรียนรู้ของกลุ่มควบคุมเป็นการจัดการเรียนรู้แบบปกติ แต่มีการนำเหตุการณ์และปัญหาที่เกิดขึ้นจริงมา เชื่อมโยงกับเนื้อหา เปิดโอกาสให้นักเรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และทำกิจกรรมร่วมกัน ยังคงเป็น กระบวนการที่ส่งเสริมองค์ประกอบของความเป็นพลโลก จึงอาจเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้นักเรียนกลุ่ม ควบคุมมีพัฒนาการด้านความเป็นพลโลกเพิ่มขึ้น และมีผลการประเมินที่ใกล้เคียงกับนักเรียนกลุ่ม ทดลอง

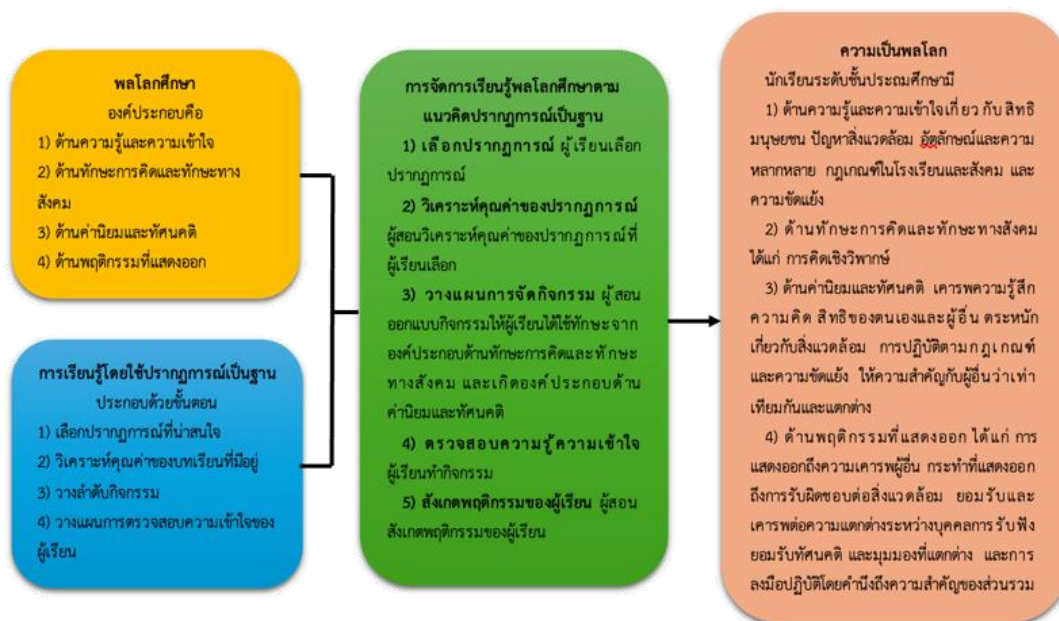
2.3 งานวิจัยนี้ได้นิยามความเป็นพลโลกว่าเกี่ยวข้องกับการที่นักเรียนมีคุณลักษณะในหลาย ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านทักษะการคิดและทักษะทางสังคม ด้านค่านิยมและทัศนคติ และด้านพฤติกรรม สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา ยังนิยามความเป็นพลโลกว่าเกี่ยวข้องกับการรู้และ การรู้เท่าทันด้วย (สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561) ดังนั้นจากผลการวิจัยจึงอาจเป็นไปได้ว่า ความเป็นพลโลกจะเกี่ยวข้องกับเรื่องของจิตสำนึกเพิ่มเข้ามาด้วย วรณวลี เจนเจนประเสริฐ กล่าวว่า จิตสำนึกเป็นสภาวะของจิตใจที่มีความรู้สึก ให้ความสำคัญต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยมีการรับประสบการณ์ ตอบสนอง ให้คุณค่า และเกิดเป็นพฤติกรรมในทางปฏิบัติสิ่งๆ นั้นด้วยความรักและห่วงหา โดยมิ กระบวนการสร้างให้เกิดจิตสำนึกเป็นขั้นตอน ได้แก่ สร้างการรับรู้ การตอบสนอง การรู้คุณค่า การ จัดระบบคุณค่า และการสร้างลักษณะนิสัย (วรณวลี เจนเจนประเสริฐ, 2564) ซึ่งการจัดการเรียนรู้ ทั้งสองรูปแบบสามารถช่วยส่งเสริมจิตสำนึกความเป็นพลโลกได้เพราะขั้นตอนการสอนสอดคล้องกับ กระบวนการสร้างให้เกิดจิตสำนึก และผลการวิเคราะห์แบบสังเกตพฤติกรรมผู้เรียนตามองค์ประกอบ ความเป็นพลโลกด้านพฤติกรรมทั้ง 5 ด้าน ของนักเรียนทั้งสองกลุ่มทั้งก่อนทำกิจกรรม ระหว่างทำ กิจกรรม และหลังทำกิจกรรม ยังพบว่านักเรียนทั้งสองกลุ่มมีพฤติกรรมความเป็นพลโลกด้านต่างๆ ใน ทิศทางที่ดีขึ้นและใกล้เคียงกันอีกด้วย

2.4 นักเรียนทั้งสองกลุ่มมีความสามารถพื้นฐานทางการเรียนรู้ใกล้เคียงกัน ทั้งนี้อาจเพราะมี การจัดห้องเรียนและจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มละความสามารถในทั้งสองกลุ่มตัวอย่าง ส่งผลให้ นักเรียนที่มีความสามารถแตกต่างกันได้มีโอกาสเรียนรู้และทำงานร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนความ คิดเห็น ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และร่วมกันรับผิดชอบต่อเป้าหมายของกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด ของธนิธย์ สุวรรณเจริญที่กล่าวว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ ส่งเสริมให้นักเรียนทำงานร่วมกันโดยสมาชิกมีความสามารถแตกต่างกัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกัน และมีความรับผิดชอบร่วมกัน เพื่อให้ตนเองและสมาชิกทุกคนในกลุ่ม ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย ช่วยพัฒนาความคิด ยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ส่งเสริม บรรยากาศในการเรียน และทำให้มีวิสัยทัศน์กว้างขึ้น (ธนิธย์ สุวรรณเจริญ, 2563) ดังนั้น การจัด

ห้องเรียนและจัดการเรียนรู้แบบคละความสามารถในทั้งสองกลุ่มจึงอาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ พัฒนาความรู้และทักษะจากการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนที่มีความสามารถแตกต่างกัน

องค์ความรู้ใหม่

ผู้วิจัยขอเสนอองค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย ในรูปแบบของโมเดลการจัดการเรียนรู้พลโลกศึกษาตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานที่มีผลต่อความเป็นพลโลกของนักเรียนระดับประถมศึกษา ดังนี้

ภาพที่ 1 โมเดลการจัดการเรียนรู้พลโลกศึกษาตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานที่มีผลต่อความเป็นพลโลกของนักเรียนระดับประถมศึกษา

จากภาพอธิบายได้ว่ากรอบแนวคิดการวิจัยได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครอบคลุมองค์ประกอบของพลโลกศึกษาทั้ง 4 ด้าน ร่วมกับขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน สังเคราะห์ขึ้นมาเป็นการจัดการเรียนรู้พลโลกศึกษาตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) เลือกปรากฏการณ์ ผู้เรียนเลือกปรากฏการณ์ที่น่าสนใจและสอดคล้องกับประเด็นในองค์ประกอบด้านความรู้ความเข้าใจ 2) วิเคราะห์คุณค่าของปรากฏการณ์ ผู้สอนวิเคราะห์คุณค่าของปรากฏการณ์ที่ผู้เรียนเลือกโดยคำนึงถึงองค์ประกอบด้านความรู้ความเข้าใจ และใช้ทักษะการคิดและทักษะทางสังคม 3) วางแผนการจัดกิจกรรม ผู้สอนออกแบบกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะจากองค์ประกอบด้านทักษะ และเกิดองค์ประกอบด้านค่านิยมและทัศนคติ 4) ตรวจสอบความรู้ความเข้าใจ ผู้เรียนทำกิจกรรมที่แสดงออกถึงองค์ประกอบแต่ละด้าน และ 5) สังเกตพฤติกรรมของผู้เรียน ตาม

องค์ประกอบด้านพฤติกรรมที่แสดงออก ซึ่งเมื่อนำไปใช้จัดการเรียนรู้จะส่งผลให้นักเรียนเกิดความเป็นพลโลกได้

บทสรุป

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้พลโลกศึกษาตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานสามารถส่งเสริมความเป็นพลโลกของนักเรียนให้สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากการจัดการจัดการเรียนรู้พลโลกศึกษาตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้จากปรากฏการณ์จริงที่เลือกเอง เชื่อมโยงความรู้กับบริบททางสังคม โดยอาศัยการตั้งประเด็นการเรียนรู้ที่หลากหลายของครูผู้สอน ผ่านกระบวนการที่ช่วยกระตุ้นการเรียนรู้ ส่งเสริมให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน และตัดสินใจอย่างมีเหตุผล นักเรียนเกิดความตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ และการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างเคารพความแตกต่างและความหลากหลาย และส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความเป็นพลโลกได้ในที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 การส่งเสริมความเป็นพลโลกเป็นเรื่องที่ควรส่งเสริมให้กับผู้เรียน การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมความเป็นพลโลกสามารถนำไปปรับใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่เชื่อมโยงกับเหตุการณ์หรือปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในสังคม หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ครูและโรงเรียน ควรออกแบบกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้สืบค้นข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ผึกคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและร่วมกันเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาซึ่งจะช่วยพัฒนาทักษะสำคัญ เช่น การคิดเชิงวิพากษ์ สื่อสาร ทำงานเป็นทีม และการใช้เทคโนโลยีได้อีกด้วย

1.2 ครูผู้สอนสามารถนำผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานที่มีผลต่อความเป็นพลโลกของนักเรียนระดับประถมศึกษาไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ห้องเรียนตามบริบทของสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับเทคนิคการสอนอื่นเพื่อเพิ่มผลการพัฒนาความเป็นพลโลกให้สูงมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรสร้างหรือพัฒนาเป็นชุดกิจกรรมสำหรับการเรียนรู้พลโลกศึกษาเป็นช่วงชั้นเพื่อเป็นแนวทางที่ชัดเจนในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลโลกในแต่ละช่วงชั้น

2.3 ควรศึกษาการจัดการเรียนรู้พลโลกศึกษาในแต่ละสถานศึกษาหรือหน่วยงานเพื่อวิเคราะห์หาแนวทางอื่นๆ ที่น่าสนใจที่สามารถช่วยส่งเสริมความเป็นพลโลกให้กับนักเรียนได้

เอกสารอ้างอิง

- ตะวัน ไชยวรรณ และกุลธิดา นกุลธรรม. (2564). การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน: การเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมความรู้ของผู้เรียนในโลกแห่งความจริง. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 15(2): 251-263.
- ธนิตย์ สุวรรณเจริญ. (2563). *การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ(Cooperative Learning)*. GotoKnow. <https://www.gotoknow.org/posts/209790>
- ปรารธนา หาญเมธี. (2564, 20 ธันวาคม). *เข้าใจเด็กวัยประถม ช่วงวัยเปลี่ยนผ่าน (Transition)*. พัฒนาทักษะสมอง EF. <https://www.rlg-ef.com/บทที่-7-ตอนที่-1-เข้าใจเด็ก%2F>
- พงศธร มหาวิจิตร. (2562). การประยุกต์ใช้แนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับการเรียนแบบเชิงรุกในรายวิชาการประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 42(2): 73-90.
- มานริกา จันทาโก. (2565). *ถึงเวลาจัดการเรียนรู้ “โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน” (Phenomenon-Based Learning: PhBL)*. วุฒิสภา. https://www.senate.go.th/view/1/Digital_media_info/โครงการเอกสารวิชาการ/8657/TH-TH
- มารุต พัฒนาผล. (2567). การออกแบบนวัตกรรมหลักสูตร. ศูนย์ผู้นำนวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้. http://www.curriculumandlearning.com/upload/Books/การออกแบบนวัตกรรมหลักสูตร%202567_1704152964.pdf
- เรวณี ชัยเขารัตน์. (2563). *Phenomenon – Based Learning: การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน*. THE POTENTIAL. <https://thepotential.org/knowledge/phenomenon-based-learning/>
- วรรณวลี เจนเจนประเสริฐ. (2564). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับบอร์ดเกมเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกในการจัดการขยะเป็นศูนย์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. *วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. Chula Digital Collection.
- สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). *รายงานวิจัยแนวทางการส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลก (Global Citizenship Education)*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2559). *จิตวิทยาการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรพรรณ บุตรกตัญญู. (2561). การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อ การสร้างมุมมองแบบองค์รวมและการเข้าถึงโลกแห่งความจริงของผู้เรียน. *วารสารครุศาสตร์*, 46(2): 348-365.

- อรรถพล ประภาสโนบล. (2564, 25 พฤษภาคม). *Global Citizenship Education: เราจะสอนให้นักเรียนเป็นพลเมืองโลกได้อย่างไร*. THE POTENTIAL.
<https://thepotential.org/knowledge/global-citizenship-education/>
- Atkins, N., (2017). *Implementing Global Citizenship Education in the Elementary Classroom* [Master's thesis, University of Toronto]. TSpace University of TorontoLibraries.
<https://utoronto.scholaris.ca/server/api/core/bitstreams/9e9e5380-3889-4c58-b687-2033a34ca697/content>
- Delaney, H. (2019, April 22). *Education for the 21st Century Placing skills development at the heart of education*. UNICEF Thailand.
<https://www.unicef.org/thailand/stories/education-21st-century>
- Oxfam. (2015). *Education for Global Citizenship A guide for schools*. Oxfam Education.
<https://oxfamilibrary.openrepository.com/server/api/core/bitstreams/ff68b92e-5759-4a36-ad59-0628a54af2bb/content>
- Oxfam. (2019). *The sustainable development goals: A guide for teachers*. Oxfam Education.
<https://oxfamilibrary.openrepository.com/server/api/core/bitstreams/40f6a440-0b26-416c-a872-a96e07ce5ad1/content>
- Silander, P. (2015). *Phenomenon-based learning*. Phenomenal Education.
<http://www.phenomenaleducation.info/phenomenon-based-learning.html>
- Tarozzi, M., & Inguaggiato, C. (2018). Implementing global citizenship education in EU primary schools: The role of government ministries, *International Journal of Development Education, and Global Learning*, 10(1): 21–38.
- Tarozzi, M., & Torres, C. A. (2016). *Global Citizenship Education and the crises of multiculturalism: Comparative perspectives*. Bloomsbury Academic.
<https://doi.org/10.5040/9781474236003>
- UNESCO. (2015). *Global Citizenship Education TOPICS AND LEARNING OBJECTIVES*. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization.
<https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000232993>

UNESCO. (2023, October 6). *What you need to know about global citizenship education*. <https://www.unesco.org/en/global-citizenship-peace-education/need-know>

